

**TO‘GARAK ISHLARI ORQALI MAKTABGACHA YOSHDAGI
BOLALARNING EKOLOGIK MADANIYATINI SHAKLLANTIRISH
METODIKASI**

Otaboyeva Dilshoda Sa'dulla qizi
Jizzax Davlat Pedagogika Universiteti
"Maktabgacha ta'lim" mutaxassisligi

Annotatsiya: *Ushbu maqolada maktabgacha yoshdagi bolalar uchun to‘garak ishlarini tashkil qilish orqali ekologik madaniyatni shakllantirish metodikasining ahamiyati va o‘ziga xos jihatlari yoritiladi. Ekologik ta’lim tarbiyasi maktabgacha yoshdagi bolalarning tabiatni anglashiga, atrof-muhitni himoya qilish zaruriyatini his qilishiga va tabiatga nisbatan mehr-muhabbatni uyg‘otishga qaratilgan bo‘lib, bunda to‘garak ishlari muhim o‘rin tutadi. Maqolada ekologik ta’limning mazmun-mohiyati, bolalar yoshiga mos o‘quv materiallari va metodlari, shuningdek, to‘garaklarda faoliyatlarni qiziqarli usullarda tashkil qilish masalalari ko‘rib chiqilgan.*

Kalit so‘zlar: *ekologik madaniyat, maktabgacha ta’lim, to‘garak ishi, ekologik tarbiya, metodika.*

KIRISH.

Ekologik madaniyat bugungi kunda nafaqat kattalar, balki bolalar uchun ham muhim masala sanaladi. Ayniqsa, maktabgacha yoshdagi bolalarga ekologik bilim va ko‘nikmalarni o‘rgatish, ularda tabiatga nisbatan mehr uyg‘otish va atrof-muhitni asrashga undash kelajak uchun zarurdir. Shuning uchun ekologik tarbiya maktabgacha ta’lim tizimining muhim qismi hisoblanadi. Bu jarayonning samaradorligini oshirish uchun to‘garak ishlarini tashkil qilish juda qo‘l keladi.

Maktabgacha yoshdagi bolalar uchun ekologik to‘garaklarning ahamiyati

To‘garak ishlarini tashkil qilish bolalar uchun o‘ziga xos, noan’anaviy ta’lim shaklidir. To‘garakda o‘rgatiladigan ekologik bilimlar bolalarning amaliy faoliyati orqali yanada mustahkamlanadi. Bu jarayonda bolalar turli tabiat hodisalarini kuzatadilar, o‘simlik va hayvonot dunyosi bilan yaqindan tanishadilar, shuningdek, tabiatni muhofaza qilish bo‘yicha oddiy ko‘nikmalarni o‘zlashtiradilar. Shu tariqa, ularda ekologik madaniyat shakllanib boradi.

To‘garak ishlarida foydalaniladigan metodlar

Kuzatish – bolalarga atrofdagi o‘simliklar, daraxtlar, hayvonlar va ob-havoni kuzatish vazifasi beriladi. Bu usul bolalarda tabiatga qiziqishni oshirishga va diqqatni rivojlantirishga yordam beradi.

Loyihalar va eksperimentlar – kichik loyihalar va tajribalar yordamida bolalar tabiatni o‘rganadilar. Masalan, o‘simliklarni o‘stirish, yerning namlik miqdorini o‘lchash kabi tajribalar ularning qiziqishini oshiradi.

Tarbiyaviy o‘yinlar – ekologik mavzudagi o‘yinlar orqali tabiatga bo‘lgan muhabbatni uyg‘otish mumkin. Masalan, "Tabiatga kim yordam beradi?", "Kimdir ko‘rganida yulduzni aytadi" kabi o‘yinlar bolalarga ekologik g‘oyalarni yetkazishda samarali.

Kitob va qo‘llanmalar bilan ishlash – bolalarga mos ekologik mavzudagi kitoblar va qo‘llanmalarni o‘qish va tushuntirish orqali ularda tabiatga bo‘lgan muhabbatni shakllantirish mumkin.

To‘garak ishlarining o‘quv dasturiga qo‘shilishi

To‘garak ishlari maktabgacha ta’lim muassasalarida o‘quv dasturiga integratsiyalashgan holda olib borilishi mumkin. Har bir to‘garak darsi bolalar yoshiga mos ravishda qiziqarli va sodda tilda o‘rgatish kerak. Shuningdek, bolalar uchun ekoparklarga sayohat, ekologik ko‘rgazmalar va tashabbuskor faoliyatlar tashkil qilish ularga tabiat bilan bevosita aloqa o‘rnatishga yordam beradi.

Xulosa

Maktabgacha yoshdagi bolalar uchun ekologik madaniyatni shakllantirishda to‘garak ishlari katta ahamiyatga ega. To‘garaklarda amalga oshiriladigan kuzatishlar, o‘yinlar, loyihalar va boshqa faoliyatlar bolalarning tabiatga nisbatan hurmatli munosabatda bo‘lishi, ularni himoya qilish mas’uliyatini his qilishiga yordam beradi. Kelajakda ekologik madaniyatli avlod yetishib chiqishi uchun bolalarni ilk yoshdanoq atrof-muhitni muhofaza qilishga o‘rgatish zarur.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Abdullayeva, G. T. (2021). Ekologik ta’lim va tarbiya. Toshkent: O‘zbekiston nashriyoti.
2. Karimov, O. S. (2020). "Maktabgacha yoshdagi bolalar uchun ekologik madaniyatni shakllantirish yo‘nalishlari." Maktabgacha ta’lim jurnali, 3(2), 45-48.
3. Qobilova, N. U. (2019). Ekologik madaniyat asoslari. Samarqand: Samarqand universiteti nashriyoti.
4. Usmonova, Z. (2018). "Bolalarda ekologik ong va ma’naviyatni shakllantirish yo‘nalishlari." O‘zbekiston pedagogika ilmi va amaliyoti, 6(1), 30-35.